

Elektron tijorat platformalari va ularning ishlash tartibi.

Bajardi: G'ofurboyev Abduqodir

Reja

1. Elektron tijorat haqida qisqacha.
2. Elektron tijorat veb saytni qanday yaratiladi?
3. Eng mashhur elektron tijorat platformalariga misollar.

1. Elektron tijorat haqida qisqacha.

Elektron tijorat - bu kompyuter tarmoqlari orqali pul va savdo operatsiyalari bilan bog'liq iqtisodiy soha sifatida tavsiflangan murakkab atama bo'lib, u operatsiyalarni bajarish uchun zarur bo'lgan biznes jarayonlarni ham o'z ichiga oladi: elektron marketing, hujjat aylanishi, tovarlar / xizmatlarni etkazib berish. Ma'lumotlar Internet xizmatlarini ko'rsatuvchi tashkilotlarning WEB-serverlarida saqlanadi. Ma'lumotlarga kirish brauzer dasturlaridan mijozlar talabiga binoan ochiladi.

Ushbu atama quyidagi operatsiyalarni o'z ichiga oladi:

1

axborot almashinuvi (Elektron
ma'lumotlar almashinuvi);

2

kapital harakati to'g'risida (Elektron
mablag'larni o'tkazish);

3

Elektron savdo

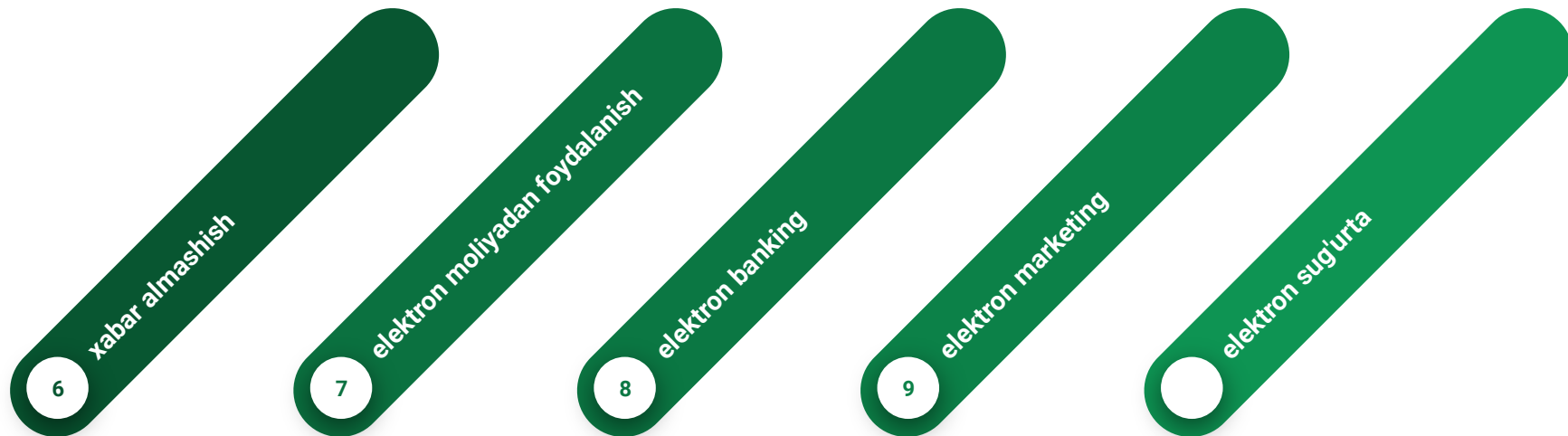
4

ma'lumotlarni yig'ish tizimlarida

5

transferlar bo'yicha Pul

Ushbu atama quyidagi operatsiyalarni o'z ichiga oladi:

Afzalliklari

Biznes chegaralarini kengaytirish va xalqaro bozorga chiqish bilan katta savdo bozorini qo'lga kiritish uchun jozibador arzon narxlarda Internet orqali tadbirkorlikni rivojlantirish. Ushbu biznes modelida vaqt cheklovlari yo'q, dam olish kunlarisiz kechayu kunduz savdo qilish imkonini beradi, bu esa savdo va daromadlarni sezilarli darajada oshiradi. Iste'molchi uchun elektron tijorat qidiruv vaqtini tejagan holda arzon tovarlarni sotib olish afzalligini taqdim etadi. Masofaviy xizmatlarning kengayishi elektron sug'urta xizmatlari kabi boshqa sohalarga ham kirish imkoniyatini ochib beradi.

Kamchililari

Qo'llash va ishlab chiqishni cheklaydigan ma'lum kamchiliklar mavjud elektron tijorat:

1. kompyuter savodsizligi, moliyaviy muammolar yoki bir qator potentsial foydalanuvchilarga ishonchsizlik tufayli internetdan foydalanish umumiy darajaga etmaydi;
2. tizim tez buziladigan mahsulotlarni sotish uchun mos emas
3. ko'pchilik yetkazib berish muddati bilan adashmoqda, mumkin bo'lgan muammolar tovarlarni qaytarib berishda.

2. Elektron tijorat platformalari qanday yaratiladi?

Elektron platformani yaratishga kirish

Har bir veb sahifani yaratish asosiy 2 qismga bolinadi.

1

Front End qismi

Front end qismi asosan saytni ko'rinishiga oid ishlarni o'z ichiga oladi

2

Backend qismi

Back-end - bu kiruvchi so'rovni qayta ishlash va javobni yaratish va mijozga yuborish uchun zarur bo'lgan barcha texnologiya.

Backend nima

Back-end - bu kiruvchi so'rovni qayta ishlash va javobni yaratish va mijozga yuborish uchun zarur bo'lgan barcha texnologiya. Bu odatda uchta asosiy qismni o'z ichiga oladi:

1. Server. Bu so'rovlarni qabul qiladigan kompyuter.
2. Ilova. Bu so'rovlarni tinglaydigan, ma'lumotlar bazasidan ma'lumotlarni oladigan va javob yuboradigan serverda ishlaydigan dastur.
3. Ma'lumotlar bazasi. Ma'lumotlar bazalari ma'lumotlarni tartibga solish va saqlash uchun ishlatiladi.

Backend qismi uchun eng ko'p ishlatiladigan dasturlash tillari

1. Java
2. Javascript(NodeJs)
3. PHP
4. Python
5. Ruby on Rails
6. C++

FrontEnd nima

Front-end veb-ishlab chiqish, shuningdek, mijoz tomonidan ishlab chiqish sifatida ham tanilgan, bu veb-sayt yoki veb-ilova uchun HTML, CSS va JavaScript-ni ishlab chiqarish amaliyotidir, shunda foydalanuvchi ularni ko'rishi va ular bilan bevosita muloqot qilishi mumkin. Frontend ishlab chiqish bilan bog'liq muammo shundaki, veb-saytning old qismini yaratish uchun foydalaniladigan vositalar va usullar doimiy ravishda o'zgarib turadi va shuning uchun ishlab chiquvchi ushbu soha qanday rivojlanayotganidan doimo xabardor bo'lishi kerak.

Elektron tijorat veb sahifasini API lar yordamida yaratish

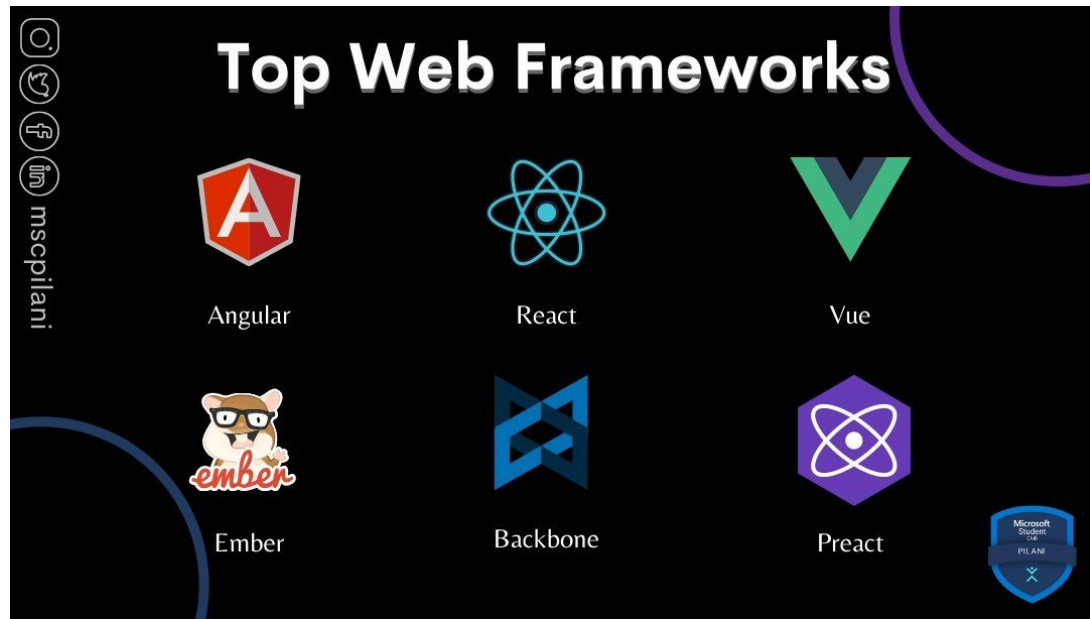
Bunday xizmatning o'tkazib yuborish qiyin bo'lgan bir nechta xususiyatlari bor:

1. Foydalanuvchi interfeysi (GUI) YO'Q. Yoki ba'zi hollarda GUI mavjud, lekin u asosiy mahsulot uchun ikkinchi darajali.
2. Xizmat bilan o'zaro aloqa internetga asoslangan API orqali amalga oshiriladi. Bu xizmatlarni ulash va ma'lumotlarni internet bo'ylab mashina o'qish mumkin bo'lgan tarzda uzatishning dasturiy usulidir.
3. Xizmatning qiymati odatda etkazib beriladigan ma'lumotlarda (API orqali) bo'ladi.

Agar bu veb sahifalar professionallar tomonidan ishlab chiqilsa, bu veb sahifa boshqa oddiy veb sahifalardan tez ishlaydi.

Elektron tijorat veb sahifasini API lar yordamida yaratishda ishlatiladigan frontend frameworklari.

1. NextJs(ReactJs)
2. Angular
3. NextJs(VueJs)
4. Svelte
5. Preact
6. Ember

3. Eng mashhur elektron tijorat platformalariga misollar

1. Amazon

Amazon.com, Inc., Amerika shirkati. Ushbu shirkatga Jeff Bezos asos solgan. Bu shirkatning vazifasi tovarlarni internet orqali yetkazib berish hisoblanadi. Tovarlar arzon, sifatli hamda yuqori darajada buyurtma asosida yetkazib beriladi. Bu omillar bu kompaniyaning ommalashuviga sabab bo'lgan. Shirkat shtab-kvartirasi Sietl, Washington D.C.'da joylashgan. Amazonning 2021-yildagi yillik daromadi 469,822 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2020-yilga nisbatan 21,7 foizga ko'p. Amazonning 2020-yildagi yillik daromadi 386,064 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2019-yilga nisbatan 37,62 foizga o'sdi. Amazonning 2019-yildagi yillik daromadi 280,5202,1 milliard dollarga o'sdi.

2.eBay

eBay Inc. — Kaliforniyaning San-Xose shahrida joylashgan amerikalik transmilliy elektron tijorat kompaniyasi bo'lib, o'z veb-sayti orqali iste'molchidan iste'molchiga va biznesdan iste'molchiga sotishni osonlashtiradi. eBay 1995-yilda Per Omidyar tomonidan asos solingan va dot-com pufakchasining muhim muvaffaqiyat tarixiga aylandi. eBay ko'p milliard dollarlik biznes bo'lib, 2019-yil holatiga ko'ra 32 ga yaqin mamlakatda faoliyat yuritadi. [1] [2] Kompaniya eBay veb-saytini, onlayn auksionni boshqaradi va xarid qilish veb-saytida odamlar va korxonalar butun dunyo bo'ylab keng turdagi tovarlar va xizmatlarni sotib oladilar va sotadilar. Veb-sayt xaridorlar uchun bepul, ammo sotuvchilardan cheklangan miqdordagi bepul ro'yxatlardan so'ng tovarlarni ro'yxatga olish uchun to'lovlar va bu narsalar sotilganda qo'shimcha yoki alohida to'lov olinadi.

3. Alibaba Group Holding Limited

Alibaba Group Holding Limited — Alibaba Group va Alibaba.com sifatida tanilgan, Xitoyning elektron tijorat, chakana savdo, Internet va texnologiyalarga ixtisoslashgan transmilliy texnologik kompaniyasi. 1999-yil 28-iyunda Chjetszyan shahrining Xanchjou shahrida tashkil etilgan. Kompaniya veb-portallar orqali iste'molchidan iste'molchiga (C2C), biznesdan iste'molchiga (B2C) va biznesdan biznesga (B2B) savdo xizmatlarini taqdim etadi. Elektron to'lov xizmatlari, xarid qilish qidiruv tizimlari va bulutli hisoblash xizmatlari mavjud. U dunyodagi ko'plab biznes sohalarida turli xil kompaniyalar portfeliga egalik qiladi va ishlaydi.

4. Rakuten Ichiba

1997 yilda asos solingan Rakuten Ichiba Yaponiyadagi eng yirik elektron tijorat bozori va jahon miqyosida to'rtinchi yirik elektron tijorat bozoridir. Rakutenning 70 dan ortiq bizneslari elektron tijorat, raqamli kontent, aloqa va FinTechni qamrab oladi va butun dunyo bo'ylab 1,2 milliarddan ortiq a'zolarga kashfiyot quvonchini keltiradi. Rakutenning 2020 yildagi yillik daromadi 13,682 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2019 yilga nisbatan 17,66 foizga ko'p. 2019 yildagi Rakuten daromadi 11,628 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2018 yilga nisbatan 16,01 foizga ko'p.

4. Rakuten Ichiba

Walmart Inc. — Amerikaning transmilliy chakana savdo korporatsiyasi bo'lib, u gipermarketlar tarmog'i (shuningdek, supermarkazlar), chegirmali do'konlar va oziq-ovqat do'konlarini boshqaradi. Amerika Qo'shma Shtatlari, shtab-kvartirasi Arkanzas shtatining Bentonvil shahrida joylashgan. Kompaniya Sem Uolton tomonidan 1962 yilda Arkanzas shtatining Rojers shahrida tashkil etilgan va Delaverdagi General Corporation qonuni ostida birlashtirilgan. 2022 yil uchun Walmart yillik sof daromadi 13,673 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2021 yilga nisbatan 1,21 foizga o'sdi. 2021 yildagi Walmart yillik sof daromadi 13,51 milliard dollarni tashkil etdi, bu 2020 yilga nisbatan 9,21 foizga kamaygan..

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Elektron tijorat darslik. U.K.YAKUBOV, YO.S.ILXAMOVA, M.I.AZIZOVA
2. <https://thecodest.co/blog/top-programming-languages-to-build-e-commerce>
3. https://uz.wikipedia.org/wiki/Bosh_Sahifa
4. https://en.wikipedia.org/wiki/Main_Page

E'tiboringiz
uchun
rahmat